# एकाइ ५ · नागरिक चेतना: दल, निर्वाचन र अधिकार

**कार्यपत्र**

पूर्णाङ्क ४०

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ४०

## १ मुख्य शब्द [४]

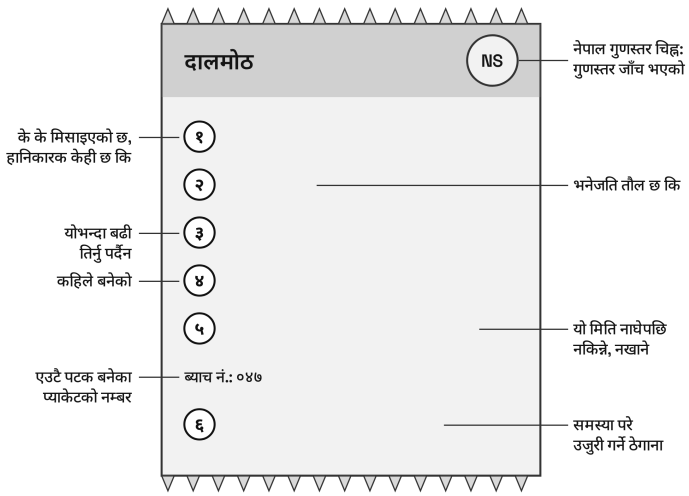
कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी तलको अनुच्छेदका खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको ०.५ अङ्क छ।

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| **आवधिक निर्वाचन** | **उपभोक्ता** | **निर्वाचन आयोग** | **मतदाता नामावली** | **मतदान अधिकृत** | **मानव अधिकार** |
| **मौलिक हक** | **राजनीतिक दल** | **हित अभिव्यक्ति** | **हित संयुक्तीकरण** | | |

निश्चित सिद्धान्त, मूल्य मान्यता र विचारका आधारमा राजनीतिक उद्देश्य पूरा गर्न बनेको सङ्गठनलाई _____ भनिन्छ। समाजका फरक फरक वर्ग र समूहका मागलाई मिलाएर एउटा नीति वा कार्यक्रम बनाउनुलाई _____ भनिन्छ। निश्चित समयमा नियमित रूपमा हुने निर्वाचनलाई _____ भनिन्छ। मतदान गर्न पाउने नागरिकको नाम लेखिएको सूचीलाई _____ भनिन्छ। मतदान केन्द्रमा मतदान सम्पन्न गराउने जिम्मेवारी _____को हुन्छ। संसारका हरेक व्यक्तिले मानिस भएकै कारण पाउने आधारभूत अधिकारलाई _____ भनिन्छ। कुनै देशको संविधानले आफ्ना नागरिकलाई दिएका अधिकारलाई _____ भनिन्छ। वस्तु वा सेवा किनेर प्रयोग गर्ने व्यक्तिलाई _____ भनिन्छ।

## २ चित्रको नामाङ्कन [३]

चित्रमा प्याकेटको खानेकुराको लेबल छ। छेउका टिपोटले लेबलको हरेक भागमा के हेर्नुपर्छ भन्ने बताउँछन्। १ देखि ६ सम्मका अङ्कले जनाएका भागको नाम लेख्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।




१. _____ २. _____

३. _____ ४. _____

५. _____ ६. _____

## ३ अति छोटो उत्तर [१०]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

**क.** राजनीतिक दल भनेको के हो? [१]

**ख.** मानव अधिकार भनेको के हो? [१]

**ग.** उपभोक्ता अधिकार भनेको के हो? [१]

**घ.** प्रतिनिधि सभा सदस्यको उम्मेदवार हुन कति वर्ष उमेर पूरा भएको हुनुपर्छ? [१]

**ङ.** हरेक वर्ष मार्च १५ लाई विश्व उपभोक्ता अधिकार दिवसका रूपमा किन मनाइन्छ? [१]

**च.** नेपालको पहिलो राजनीतिक दल कुन हो? [१]

**छ.** मतदाता नामावलीमा नाम लेखाउन कति वर्ष उमेर पूरा भएको हुनुपर्छ? [१]

**ज.** इन्सेकले वर्षभरि भएका मानव अधिकारसम्बन्धी घटना सार्वजनिक गर्न हरेक वर्ष के प्रकाशित गर्छ? [१]

**झ.** राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, इन्सेक र एम्नेस्टी इन्टरनेसनलमध्ये कुन संस्था संवैधानिक आयोग हो? [१]

**ञ.** विमलले किनेको प्रेसर कुकर गुणस्तरहीन भएकाले पड्कियो र उनको हात पोल्यो। नेपालको संविधानको धारा ४४ अनुसार उनले के पाउने हक हुन्छ? [१]

## ४ छोटो उत्तर [१२]

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

**क.** लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा राजनीतिक दलको भूमिका प्रस्ट्याउनुहोस्। [४]

**ख.** निर्वाचन प्रक्रियामा मतदान अधिकृतका प्रमुख कामको सूची तयार गर्नुहोस्। [४]

**ग.** मानव अधिकार र मौलिक हकबिच कुनै चार भिन्नता लेख्नुहोस्। [४]

## ५ लामो उत्तर [७]

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

नेपालका निर्वाचनमा मतपत्र बदर हुने कुनै चार कारण पत्ता लगाई समाधानका कुनै तीन उपाय सुझाउनुहोस्।

## ६ सोच्नुहोस् [४]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

कुनै दलले निर्वाचनअघि “सबैलाई रोजगारी दिन्छौँ” भन्यो, तर सरकारमा पुगेपछि त्यस्तो केही गरेन। यसले जनता, दल र लोकतन्त्रमा कस्तो असर पार्ला?

## ७ क्रियाकलाप: घरमा भएका खाद्यवस्तुको जाँच (अङ्क नदिइने)

घरमा किनेर ल्याएका प्याकेटका खाद्यवस्तुको लेबल हेर्नुहोस् र तालिका भर्नुहोस्। ती सामान तोकिएको गुणस्तरका छन् कि छैनन्, पहिचान गर्नुहोस्।

| वस्तुको नाम | उत्पादन मिति र अन्तिम मिति | मूल्य र तौल | लेबलमा केही नपुग? |
|---|---|---|---|
| | | | |
| | | | |
| | | | |
| | | | |